

Dalregementets museer Rommehed

Förord

Denna rapport behandlar uppbyggnaden av Dalregementets museer på Rommehed. Då en viktig del av projektet har varit själva resan kommer tonvikt framförallt läggas på processerna. Utställningsproduktionen har inneburit speciallösningar inom olika områden, vilket vi gärna vill dela med oss av till andra.

Stort tack till alla finansiärer, samverkanspartners och frivilliga krafter, ni har varit betydande för projektets utveckling och resultat.

Just nu pågår planering och manusarbete inför ytterligare ett museum, som kommer att behandla Dalregementets 1900-talshistoria, på kasernområdet i Falun, men det kommer inte att tas upp här.

December 2006

Sara Hedström
Utställningskommissarie
Dalregementets museer

Förord	1
Förord	2
Bakgrund	4
Syfte	4
Målet.....	4
Målgrupp	4
Lokalisering	4
Iordningställande av lokal	5
Den färdiga utställningen och dess delar	6
1400-1500-tal	6
Dalregementet och sockenkompanierna.....	6
Slaget vid Lützen 1632.....	6
Den stolte karolinen	6
Erik Larsson och Anna Brask.....	7
Dalaupproret.....	7
Reservregementen	7
Den indelte soldaten	7
Truppkommenderingar	7
Expeditionen.....	7
Övningar.....	8
Musiken.....	8
Mathållning	8
Dans.....	8
1900-talet.....	8
Utställningsproduktionen.....	9
Dockor.....	9
Rekonstruktion av uniformer och kläder.....	10
Bilder.....	11
Texter	12
Montrar.....	12
Finansiärer	12
Försvarsmakten	12
Borlänge och Falu kommun	12
Sparbanksstiftelsen Dalarna	13
Boverket	13
Borlänge kommun – EU mål 2 norra	13
Samverkanspartners	13
Teater Gazbazz och Restaurang Officerssalongen	13
Restaurang Officerssalongen.....	14
Föreningen Rommehed	14
Sammanfattning	15

Bakgrund

Vid nedläggningen av Dalregementet år 2000 fanns ett intresse från enskilda och försvaret att bevara något av den historia och mångåriga tradition det representerade. Med stöd av Kungl. Dalregementets kamratförening i Falun och Föreningen Rommehed i Borlänge bildades i september 2003 Föreningen Dalregementets museer med mål att bevara och vidareutveckla Dalregementets historia.

Från försvarsmakten fanns möjlighet att söka medel för vidmakthållande och utveckling av museiverksamhet. Föreningen Dalregementets museer sökte och beviljades 2, 86 miljoner kronor i augusti 2004.

Ur styrelsen valdes en projektgrupp att mer handgripligt arbeta med uppbyggnaden av ett museum på Rommehed och ett på kasernområdet i Falun. Den 15 februari 2005 anställdes på heltid en person, Sara Hedström, med erfarenhet från museiområdet, samt kompetens för ansökningsförfarande till fonder och stiftelser.

I den preliminära tidsplanen beräknade man att ha ett museum färdigt i Rommehed under hösten 2005 – så blev inte utfallet. Den 20 maj 2006 hölls en invigning i Norra baracken på Rommehed.

Syfte

Projektets syfte var att etablera och utveckla Dalregementets museer och därigenom skapa två nya attraktiva besöksmål i Dalarna.

Målet

Att etableringen av museiverksamheten i Falun och Borlänge bidrar till ett tillskott i besöksnäringen och därigenom främjar intilliggande verksamhet. Under uppbyggnadsfasen ville projektet även se en utveckling hos lokala företag.

Målgrupp

Tidigt togs ett beslut att man skulle vända sig till såväl redan intresserade av försvarshistoria som nya målgrupper, t ex skolungdom och familjer.

Lokalisering

Norra baracken 6 juni 2005

Rommehedsläget i Borlänge användes av försvaret från slutet av 1700-talet som exercisplats för indelta soldater. De 35-tal byggnader som finns att beskåda idag på området härrör från 1800-talet och området är sedan 1991 byggnadsminnesförklarat.

Efter att ha undersökt etableringsmöjligheter i olika lokaler på Rommehedsläget föll valet på Norra baracken, vilken skulle iordningställas för ändamålet med stöd av fastighetsägaren, Länsstyrelsen i Dalarnas län och Föreningen Dalregementets museer. Byggnaden skulle förutom en utställningsyta om ca 300 kvm även inrymma sammanträdesrum med möjlighet till specialför djupningar för mindre grupper, ett mindre kontor och förråd.

I Norra baracken på Rommehed har även plats gjorts för arkiv och referensbibliotek. Arkivrummet är dock inte färdigställt ännu. Iordningställande av arkivet och registrering av fotografier och handlingar i en sökbar databas sågs som en självklarhet för framtida forskning och detta sker just nu med stöd från Borlänge kommuns ramprogram för landsbygdsutveckling. Vid museet finns även möjlighet att ta del av och lämna uppgifter till Dalregementets soldatregister.

På Rommehedslägret finns idag flera företag, bl a restaurang och bryggeri, och dessutom etableringsmöjligheter för ytterligare intressenter. Dalregementets museer deltar aktivt i arbetet med att få fler företag, föreningar, evenemang m fl till området vilket på sikt bidrar till att lägret får ett ökat besökarantal och därigenom ytterligare ökad attraktionskraft.

Iordningställande av lokal

Arbetet med renoveringen av Norra baracken påbörjades hösten 2004 enligt den första tidsplanen skulle lokalen vara färdigrustad under våren och värme indragen sommaren 2005 – så blev inte fallet. Förseningar på förseningar ledde till att det praktiska utställningsarbetet inne i lokalen inte kunde påbörjas förrän mars 2006, då med byggfläktar som enda värme och fortfarande mycket återstående arbete. Tilläggas bör även att husets värmekälla fram till oktober 2006 var byggfläktar och den sedan länge utlovade ventilationen i arkivet saknas fortfarande i december 2006.

Den färdiga utställningen och dess delar

Den utställning som invigdes i maj 2006 heter *Bygden och regementet*. Den militära närvaron i Dalarna har påverkat samhällets och individers utveckling, vilket vi valt att lyfta fram på olika sätt i utställningen. Tidsperioden utställningen behandlar är från 1400-tal till dess att man lämnade lägret 1908 för att flytta till nybyggda lokaler i Falun. Det har dock förekommit militär verksamhet efter detta i samband med beredskapsåren och även senare, vilket visas genom några nedslag från senare tid.

1400-1500-tal

Även om Dalregementets födelseår på papperet är 1625 påbörjades organisationen av försvaret redan tidigare. I den första delen av utställningen möts besökaren av en dalkarl som håller på att spänna sitt armborst. Bågspännaren fungerar här som symbol för den stridande dalkarlen och kring bågspännaren berättas om försvaret under Engelbrekt och Gustav Vasas tid.

Dalregementet och sockenkompanierna

En viktig del av Dalregementets historia är indelningsverket. Här berättas om de åtta sockenkompanierna, hur soldater avlönades och om rotesystemet där varje socken, beroende av dess rikedomar, skulle avlöna ett visst antal soldater. Här lyfts också de spår fram som lever kvar fortfarande idag nämligen rotenamnen.

Slaget vid Lützen 1632

Före fotografikonstens tid dokumenterades viktiga slag av konstnärer. Den detaljrika målningen över slaget vid Lützen visar slagordning och genom den forskning som bedrevs under produktionen av denna utställningsdel vet vi exakt var på tavlan Dalregementets soldater befinner sig. En enkel konstruktion med lampor på baksidan ger möjlighet för besökaren att få information om vilka som stred för den svenska kungen och vilka som inte gjorde det genom att trycka på olika knappar, naturligtvis finns även en knapp som visar Dalregementets placering.

Den stolte karolinen

Den stolte karolinen med sin stiliga uniform och blanka värja lyftes fram för att fungera som en motpol till berättelsen om soldaten Erik Larsson från Mora. Soldatyrket kan på ytan verka glamouröst, men i Erik Larssons dagbok berättas en helt annan historia. I samband med den karolinska uniformen visar vi också på hur yrkesvalet kunde gå till. Då den äldste sonen ärvde gården fanns för de yngre bröderna endast valet att gå som dräng hos någon annan eller söka tjänstgöring som soldat.

Erik Larsson och Anna Brask

Erik Larsson är egentligen ingen ovanlig soldat. Hans liv var inte unikt för den tidens män, men det unika är att hans livsöde finns bevarat i hans dagbok som idag förvaras på Riksarkivet i Helsingfors. Berättelsen om Erik och hans hustru Annas öden valde vi att belysa ur familjesynpunkt. Anna får representera alla de kvinnor som slet på gårdarna i sina mäns frånvaro och ofta inte visste om de var vid liv eller ej. Erik Larssons död i Villmanstrand gav också en direkt koppling till Dalaupproret.

Dalaupproret

Dalaupproret är ett känt begrepp och lyfts fram kopplat till Erik Larssons död i Villmanstrand. Dalkarlar tågade till Stockholm för att protestera mot att deras fränder lämnats utan understöd på slagfältet vilket ledde till att många sårades eller dog. Som illustration till händelsen visas en kopia på Bertil "Bull" Hedlunds tavla över händelsen.

Reservregementen

Under vissa perioder behövde Sveriges försvar extra förstärkning och bygdens folk uppmanades att försörja ytterligare soldater. 1788 svarade dalkarlarna upp på Gustav III:s vädjan genom att organisera 3000 man i Dalrikåren.

Den indelte soldaten

För att antas som indelt soldat krävdes att man uppfyllde vissa kriterier. T ex skulle man väga minst 55 kg och vara 165 cm lång med en bröstvidd på 80 cm. Vid denna del i utställningen kan besökaren med en gammal måttstock se om han/hon uppfyller längdkravet. Tanken är att man i framtiden också ska kunna väga sig och mäta bröstvidden. Här illustreras även vad soldaten fick för lön.

Truppkommenderingar

Soldaten övade ungefär två veckor om året på Rommehed, men resten av tiden var han inte alltid i krig. Soldater var populära som arbetskraft vid stora byggnationer som t ex Karlstens fästning och Göta kanal. Dessutom var detta en möjlighet för soldaterna att tjäna en extra slant.

Expeditionen

Att hålla ordning på sina handlingar var viktigt inom det militära. Till majorsexpeditionen skulle kompanierna varje vecka lämna in sina handlingar och det fanns regler för hur böcker skulle föras och vilka som skulle lämnas in. Den uppbyggda expeditionsmiljön utgörs av ett gammalt fönster och en gammal dörr som målats och patinerats, en vägg tapetserad med medaljongtapet (nyproducerad) liknande de som förr fanns på Rommehed och en del inventarier som kamin, skrivbord och stol av tidsenliga slag.

Övningar

Två fotografier från slutet av 1800-talet utgjorde grundstommen i denna del av utställningen. Bilderna förlängdes med föremål och figurer från samma tidsepok. Denna typ av installation ger besökaren en koppling mellan fotografiet och det som finns bevarat – föremålen. Soldatens övningar på Rommehed var orsaken till att lägret byggdes upp och utvecklades. Det kulturhistoriska intresset för lämningarna på området är ständigt på uppåtgående och museet har blivit ett naturligt forum att besöka för att finna svar på sina frågor.

Musiken

Regementsmusikernas första uppgift var signaler som styrde soldaten i fält, med tiden började de alltmer ses som en möjlighet till underhållning. Vid parader och festligheter visade man med stolthet upp musikkåren. Även denna del av utställningen utgörs av en bildförlängning där tamburmajoren lyfts ut ur bilden.

Mathållning

Skillnaden var stor mellan soldatens och officerens mathållning. I skokredutter tillreddes kompaniernas mat medan officerare kunde bege sig till officerssalongen och dess pampiga miljö som finns bevarad än idag. I den del som visar officerare som fikar finns också en kopia av en bit ur Austerlitztapeten som en gång satt på väggarna på

Officerssalongen, men togs ned och nu sitter uppsatta på Officersmässen i Falun.

Dans

Många civilas minnen från Rommehed rör sig kring midsommar då det spelades upp till dans. Detta var en företeelse som höll i sig långt in på 1900-talet.

1900-talet

När det ställdes krav på längre grundutbildning ökades även kraven på förläggningar och andra utrymmen. 1908 flyttade Dalregementet till ett helt nybyggt kasernområde i Falun. Rommehedsläget ägdes dock av försvarsmakten fram till 1988 och användes under t ex repövningar och beredskapsåren.

Logementssängen och kokvagnen känner många besökare igen från sin tid i det militära vilket fått följden att en del spontant berättar sin egen historia och fler spår från Dalregementets när dagens ljus.

Utställningsproduktionen

Dockor

I något av de första manusutkasterna gjordes en beräkning att utställningen skulle "befolkas" med närmare 20 dockor från olika tidsperioder. Då vårt mål var att bygga verklighetstroga scener var det även önskvärt att de dockor som skulle användas var realistiska. Tidigt togs kontakter med företaget Oktod AB som producerar egna dockor av olika karaktär (se exempel till höger), men då dessa var relativt dyra försökte vi även finna billigare lösningar.

Efter att ha besökt Eksjöns militärmuseum hade vi fått uppfattningen att det inte skulle vara så svårt att gjuta egna huvuden, händer och fötter. Efter lite materialforskning och diverse inköp gjordes försöket att gjuta en hand. Själva gjutformen utformades av alginat¹ som fick stelna på en riktig hand och i formen hälldes latex. Resultatet var häpnadsväckande bra, men allt eftersom tiden gick och handen torkade krympte den med ca 30 %, vilket inte var acceptabelt. Efter tips från Armémuseums dockmakare inköptes tvåkomponentssilikon, silikonolja samt pigment i olika kulörer. Silikonoljan färgades till hudfärg och blandades med silikonent. Denna gång behöll det avgjutna föremålet, efter att ha härdat i 24 timmar, sin originalstorlek och vi beslutade att detta var en metod som kunde fungera.

En modig person i föreningens styrelse fick det ärofyllda uppdraget att sitta modell för den första testgjutningen av ett huvud. Efter lite justeringar på grund av andningssvårigheter när näsan fylldes av alginat fick vi fram ett ansikte. Om det funnits ytterligare tid till justeringar och tester hade säkert Dalregementets museer idag haft egenproducerade ansikten på sina figurer, men verkligheten ser lite annorlunda ut. Dock såg vi det som helt realistiskt att göra avgjutningar av t ex händer på detta sätt, se resultatet till vänster.

eller skyltdockor.

Beslutet togs att beställa ett antal dockor från Oktod AB, men det behövdes även andra alternativ för att kunna visa upp en större mängd uniformer och karaktärer. Den metod som slutligen kom att användas hittades på Internet. Kroppar formades av hönsnät, som mall använde vi riktiga kroppar

¹ Ett pulver som blandas med vatten och stelnar på ca 2 minuter. Alginat används även av tandläkare vid avgjutningar av tänder.

Det senare är att föredra då man lätt sticker och river sig på hönsnätet. När man fått den önskade formen, här var det även möjligt att måttanpassa figuren efter karaktär eller kläder, lindades hönsnätsstommen med tyg doppat i tapetklister vilket gav en stabil, men lätt docka. Dessa dockor kunde senare fixeras i utställningen genom att fästas i taket med ståltråd.

Ansikten till hönsnätsdockorna formades av finmaskigt ståltrådsnät. Med hjälp av attribut som skägg, mustascher och hårslingor av stålull fick även dessa figurer vissa karaktärsdrag.

Rekonstruktion av uniformer och kläder

De äldsta uniformer som finns i Dalregementets museers ägo är från slutet av 1800-talet, men även tidigare modeller förtjänade en plats i utställningen. Information och mönster söktes både på museer och tygaffärer. Vissa plagg krävde mycket egen forskning, medan det fanns färdiga mönster till andra. Det är dock värt att lägga lite extra vikt vid detaljer när plaggen ska studeras på nära håll.

Bågspännaren

För att konstruera bågspännarens kläder användes mönster till medeltidskläder, vilket idag är så pass populärt att sy att det inte är några svårigheter att få tag på. Brunt kläde och oblekt linne köptes in från AB Josef Wilund.

Karolineruniform från början av 1700-talet

En karolinsk uniform dök tidigt upp som ett önskemål och via kontakter med Armémuseum införskaffades mönster och information om hur knappar och skor kan ha sett ut. Den stora svårigheten med nyproduktionen av denna uniform var att det inte finns några original bevarade, inte ens på Armémuseum. Dessutom skiljer sig en del detaljer mellan olika regementen.

Dalregementets uniform var blå med gula uppslag. Blått kläde i 100 % ull beställdes från AB Josef Wilund i Borlänge, men något gult tyg av samma kvalitet fanns inte att tillgå utan vitt kläde och gul textilfärg fick bli alternativet. Dessutom färgades båda tygerna med lite brunt för att inte färgerna skulle vara så grälla. Armémuseums råd var att tvätta tyget i 60 grader och tumla för att det skulle få en mer tidstypisk struktur. Efter garantier att de dyrbara metrarna tyg inte skulle få en grytlapps storlek tillbringade undertecknad två dagar med att tvätta, färga och tumla i flera omgångar. Resultatet blev dugligt och sömnadsarbetet satte igång.

En del forskning resulterade i att två olika sorters knappar beställdes, både platta och kullriga. Företaget Bronsil AB i Köping kunde mångfaldiga en "originalknapp" och det beställda antalet kopior i mässing kom som ett brev på posten.

Då det finns en tradition i Dalarna med skinnbyxor var det möjligt att man längre än något förband höll på denna tradition. Byxor och väst beställdes därför från Malungsskräddaren Tjapp Lars Arnesson som även sydde gehäng och handskar. En trekantig karolinerhatt tillverkades av CTH-fabriksmuseum i Borlänge.

Soldathustrun Anna Brask

Även till Anna Brasks kläder användes medeltidsmönster och vi valde att använda samma tyger som till bågspännaren. Annas kläder, av det enklare slaget, kom att bestå av storskjorta, förkläde och huvudduk. Se bild ovan.

Gustavianska uniformer

Fördelen med denna uniformstyp är att det finns en del kulturhistoriska grupper som bedrivit egen forskning kring dess utseende, och redan har ett etablerat kontaktnät för att beställa från utlandet. Till Dalregementets museer beställdes två uniformer från Lettland via en gustaviansk förening. Dessa levererades kompletta med skor, hattar, gehäng, väskor m m. Nackdelen var dock att vi inte hade lika stor möjlighet att kvalitetssäkra som vi haft med den karolinska uniformen, vilket innebar dålig kvalitet på vissa delar.

Dansande kvinna från slutet av 1800-talet

Även när det gäller denna typ av kläder finns redan ett stort allmänintresse och färdiga mönster att tillgå. Utifrån gamla fotografier från Rommehed och sömmerskans egna idéer syddes kjol och blus upp av tyg från AB Josef Wilund. Till blusen användes ett tunt tyg av 100 % ull, s k muslin, och till kjolen ett något tjockare ylletyg. Av CTH-fabriksmuseums modist Karin Jatta beställdes en tidstypisk stråhatt som hon dekorerade med tyg och äldre tygblommor.

Bilder

Tidigt i manusbearbetningen diskuterades att använda bilder som bakgrund till olika delar av utställningen och utifrån dem göra s k bildförlängingar. I museets samlingar finns en stor mängd fotografier och även en del negativ. Utifrån manus valdes ett antal bilder ut och lämnades till Dalarnas museum för professionell skanning. Den största bilden skulle bli ca 2 x 4,5 m. Efter undersökningar om företag som hade möjlighet att göra bilder i denna storlek föll

valet på BEMI reklam i Buskåker, Borlänge. De föreslog att bilderna skulle fästas på väggen med hjälp av magnetlister på bilderna och järnlister på väggarna. Det var en bra lösning då bilderna skulle vara en del i installationerna och sväva fritt. Efter några månader var dock magnetlisterna tvungna att monteras om då de började lossna. En viktig lärdom för både oss och BEMI reklam var att säkerställa att det plastmaterial bilderna printas ut på är kompatibelt med den dubbelhäftande tejp magnetlisten monteras fast med. Tiden får utvisa om den nya monteringen kommer att hålla.

Texter

Utställningstexterna skrevs utifrån Freeman Tildens interpretationsteori som presenteras i boken *Interpreting our Heritage*² samt John Veverkas vidareutveckling av ämnet i bl a *Interpretive Master Planning*³. Målet utifrån dessa teorier blev att hålla texternas längd till max 50 ord, ge dem intressanta rubriker och inte använda alltför svåra ord, dessutom fanns en ambition att relatera till saker som besökaren kände igen. Texterna utformades också så att en normalbegåvad tioåring skulle förstå utställningen på egen hand.

Sedan utställningens invigning är detta en av de saker museet fått mest beröm för, att besökaren ”orkar” läsa alla texter och att han/hon blir intresserad. Syftet med utställningstexter är snarare att väcka ett intresse hos besökaren inte att utbilda.

För att förenkla för besökaren att hitta i informationen utställningen användes enhetliga vepor. Dessa kunde även nyttjas för att fysiskt styra besökaren i rummet.

Montrar

För att få full fokusering på de utställda föremålen behövde montrarna vara så diskreta som möjligt, gärna utan lister som visuellt skapar en avskärmning av föremålet. Enkla bord med urfrästa spår för glasskivor och enkla hörnklossar som höll ihop konstruktionen blev svaret. I efterhand kan man se att konstruktionen blev något stressad under den rådande tidspressen. T ex frästes mycket bredare spår än vad som behövdes för glaset, då det ryktades om att glasets skulle ha en tjocklek på 6 mm när det i själva verket räckte med hälften. Hörnklossarna var svårare att montera än vad som förutsetts vilket ledde till att flisor gick ur glaset. En lösning blev att montera en kantlist ovanpå montrarna för att säkerställa stabiliteten.

Finansiärer

Försvarsmakten

När Dalregementet lades ner sökte och fick Föreningen Dalregementets museer bidrag för utveckling och vidmakthållande av museiverksamhet. Dessa pengar innebar en grundplåt och möjlighet att starta projektet.

Borlänge och Falu kommun

För att ge projektet en löpande ekonomisk stabilitet söktes stöd, i form av hyresbidrag, från Borlänge och Falu kommun. I Borlänge åtog man sig att stå som hyresgäster och betala hela hyran. I Falun kom man överens om ett årligt belopp, vilket tyvärr inte täcker hela hyreskostnaden.

² Tilden, Freeman (1977) *Interpreting our Heritage*, The University of North Carolina Press

³ Veverka, John (1994) *Interpretive Master Planning*, Acorn Naturalists, Tustin, California

Sparbanksstiftelsen Dalarna

Sparbanksstiftelsen Dalarna beviljade i maj 2005 ett bidrag om 500 000 kr för uppbyggnad av två försvarshistoriska museer över Dalregementet.

Boverket

Från Boverket gavs bidrag om 50 000 kr för förmedlande av kunskap kring de miljöer som minner om Dalregementet genom t ex etablering av museiverksamhet på respektive område, skyltning och utbildning av guider.

Borlänge kommun – EU mål 2 norra

Tillsammans med Borlänge kommuns Ramprogram för Näringslivs- och Landsbygdsutveckling, EU mål 2 har ett antal delprojekt genomdrivits. Den första etappen (etapp 2)⁴, innebar uppbyggnaden av utställningar i museet på Rommehed. 70 000 kr beviljades för montrar, skyltar, dockor m m och 30 000 kr avsattes för lönekostnader.

Etapp 3 innebar en initial satsning på digitalisering och arkivering av äldre fotografier och handlingar. Till detta projekt beviljades 40 000 kr i stöd för inköp av arkivinventarier och arkivförvaring (arkivboxar, syrafria papper mm), ca 4 000 kr i lokalhyra och ca 57 000 kr i lönekostnad. Merparten av lönekostnaderna betalades av arbetsförmedlingen i lönebidrag vilket inräknades i projektets medfinansiering. Via ett tidigare landsbygdsprojekt hade ett digitaliseringscenter installerats i Torsång där 2,5 tjänster hade inrättats. Beviljandet av Föreningen Dalregementets museers projekt innebar alltså att denna verksamhet fick finnas kvar och den kunskap och de erfarenheter de som arbetade på digitaliseringscentret hade tillägnat sig kunde appliceras på vår verksamhet.

I och med Dalregementets museers första digitaliseringsprojekt och dess utveckling utkristalliserade sig möjligheterna med denna verksamhet. Efter museets öppnande skänktes nya bilder och arkivhandlingar till museet, vilket innebar fler poster till den sökbara databasen. Det fanns också möjligheter för andra föreningar att i samverkan med ramprogrammet starta nya digitaliseringsprojekt och på detta sätt säkerställa att digitaliseringscentrets verksamhet fick fortlöpa. Dessa funderingar och diskussioner ledde till att ytterligare en ansökan lämnades till Borlänge kommun. Etapp 4 beviljades och innebär ytterligare digitaliseringsarbeten av nyare material och en marknadsföringssatsning i samverkan med ramprogrammet och andra föreningar som nyttjat digitaliseringscentret. Denna gång beviljades 20 000 kr för materialkostnader, 70 000 kr för lönekostnader och 10 000 kr för lokalhyra.

Samverkanspartners

Teater Gazbazz och Restaurang Officerssalongen

Endast en vecka efter den planerade invigningen av Dalregementets museer på Rommehed skulle Teater Gazbazz sätta upp föreställningen 91:an på lägerområdet. Efter att kontakter hade knutits mellan Dalregementets museer, Teater Gazbazz och Restaurang Officerssalongen beslöt vi att erbjuda företag, föreningar och privatpersoner ett paketpris med museum, mat och teater – en heldag på Rommehed! Då restaurangen max kunde ha 100 sittande gäster blev detta också begränsningen av möjliga paketbiljetter per föreställning. Med vädrets makter på projektets sida uppstod en enorm efterfrågan. Totalt såldes 834 paket! Denna mycket lyckade

⁴ Etapp I innebar restaurering av den byggnad, Norra baracken, museet skulle inrymmas i. Detta delprojekt beviljades ej medel från Ramprogrammet.

satsning har lett till att diskussioner förs kring ett fortsatt samarbete. Förhoppningsvis kommer något liknande att genomföras nästa sommar och planer finns på att utveckla konceptet ytterligare och kanske knyta an ännu mer till den kringliggande miljön, t ex genom dramatiserade visningar eller liknande.

Restaurang Officerssalongen

Efter det lyckade samarbetet kring pjäsen om 91:an utvecklades samarbetet mellan Restaurang Officerssalongen och Dalregementets museer till en mer permanent verksamhet. Genom olika marknadsföringssatsningar via annonser och t ex flyers hoppas vi gemensamt kunna locka ännu fler att besöka lägret. I slutet av november 2006 hölls en julmarknad på lägret och varvid museiföreningen samverkade med restaurangen och Föreningen Rommehed genom att t ex sälja ärtsoppa och fika.

Föreningen Rommehed

Föreningen Rommehed är en av grundarna av museiföreningen och de kommer i framtiden vara ansvariga för öppethållande av museet på Rommehed. Föreningen Rommehed är även en samverkanspartner i Julmarknadsprojektet tillsammans med restaurangen.

Sammanfattning

I alla kreativa processer är det viktigt att låta det skapande flödet ha sin gång. Idéer och viljor måste stötas och blötas för att nå ett bra resultat. Det fina med skapandeprocesser är att de alltid föder nya processer som föder nya processer o s v. Detta gör att det är viktigt att lyssna på alla idéer. För även om den första idé som uttalas verkar dum eller svår och ogenomförbar startar ändå tankegångar i människors undermedvetna och förgrenas ut i oändlighet. Resan skapar målet.

Att våga testa annorlunda idéer och nya infallsvinklar gör att Dalregementets museer inte liknar de flesta andra försvarshistoriska museum. Här vänder man sig till en bredare publik och kan visa upp en hel del innovation i utställningens olika delar. Besökaren får en annorlunda upplevelse och museet har fått mycket beröm för att man faktiskt lyckats visa upp Dalregementets historia ur ett samhällsperspektiv.

När Dalregementets museum invigdes den 20 maj 2006 återstod en hel del små finesser, men detta var inget besökaren saknade utan snarare något de som arbetat med projektet svor lite i tysthet över att man inte hunnit med. Frågan är om vi hunnit med allt om invigningen skjutits fram? Troligtvis inte. Hur mycket tid man än lägger på förberedelser, skisser och manus måste man någon gång ändå ta det första spadtaget. Ett museums eller en utställnings invigning ska aldrig ses som slutet utan snarare en början. Till invigningen har en grundstruktur byggts upp och en helhetsbild skapats, men denna skapelse måste leva och utvecklas. Ännu väntar många spår från Dalregementet att se dagens ljus.